

**БЮДЖЕТНИЙ МЕХАНІЗМ
ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ**

УДК 336.1:336.027

ББК 65.9 (Укр)

Рецензенти: д.е.н., проф. В.В. Липчук
д.е.н., проф. М.В. Римар

*Затверджено до друку вченою радою
Львівської державної фінансової академії
(протокол № 3 від 20.11.2014 р.)*

Бюджетний механізм формування і використання фінансових ресурсів регіону [Текст] : [Монографія] / П.Ю. Буряк, С.Я. Бугіль, О.М. Піхоцька, Б.Л. Ярема, Н.В. Савчук, У.З. Ватаманюк та ін.; ЛДФА. – Львів: Ліга-Прес, 2014. – 368 с.

ISBN 978-966-397-267-5

У монографії розглянуто теоретичні і практичні засади бюджетного механізму формування і використання фінансових ресурсів регіону. Розкрито методологічні засади бюджетного механізму формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів на місцевому рівні, розроблено методичний підхід забезпечення фінансової стійкості та безпеки місцевих бюджетів, проведено аналіз податково-бюджетних факторів забезпечення економічної самостійності регіонів, обґрунтовано оптимальні масштаби податково-бюджетної децентралізації в умовах міжрегіональної диференціації в Україні, окреслено напрямки розвитку бюджетного регулювання та вирівнювання.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів економічних вищих навчальних закладів, працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, керівників і менеджерів підприємств та організацій.

УДК 336.1:336.027

ББК 65.9 (Укр)

ISBN 978-966-397-267-5

©Колектив авторів, 2014

©ТзОВ «Ліга-Прес», 2014

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ	9
1.1. Інституціональні засади реформування регіональної бюджетної політики в Україні (Буряк П.Ю.)	9
1.2. Бюджетний механізм як суспільно-економічна категорія (Савчук Н.В., Филиппів Р.С.)	27
1.3. Механізм формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів на місцевому рівні (Бугіль С.Я., Західна О.Р.)	44
1.4. Концептуальний підхід до фінансової стійкості та безпеки місцевих бюджетів в умовах обмеженості фінансових ресурсів (Буряк П.Ю., Бугіль С.Я.)	63
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ПІДВИЩЕННЯ САМОСТІЙНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	80
2.1. Оцінка джерел формування доходів місцевих бюджетів (Савчук Н.В., Шевчук О.М., Гураль А.К.)	80
2.2. Аналіз напрямків та оцінка ефективності використання коштів місцевих бюджетів (Піхоцька О.М., Західна О.Р., Кирилів М.В., Остафій М.М.)	101
2.3. Податково-бюджетні фактори забезпечення економічної самостійності регіонів (Ярема Б.Л., Маринець В.П., Ярема Я.Р., Буряк О.П.)	122
2.4. Модель визначення оптимальних масштабів податково-бюджетної децентралізації в умовах міжрегіональної диференціації (Західна О.Р.)	140

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК БЮДЖЕТНОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПІВ ЕФЕКТИВНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	159
3.1. Бюджетна політика органів місцевого самоврядування в умовах трансформації системи місцевих фінансів (<i>Буряк П.Ю.</i>)	159
3.2. Бюджетно-фінансова децентралізація як умова підвищення ефективності і якості забезпечення суспільних потреб населення органами місцевого самоврядування (<i>Бугіль С.Я., Шевчук Н.В.</i>)	194
3.3. Методичні підходи до розвитку механізмів бюджетного регулювання та вирівнювання в контексті запровадження нової моделі міжбюджетних відносин (<i>Ватаманюк- Зелінська У.З., Шушкова Ю.В., Шевчук Н.В.</i>)	224
3.4. Механізми забезпечення розвитку податкового потенціалу регіону (<i>Савчук Н.В., Савчук О.Я., Буряк О.П.</i>)	251
3.5. Міжмуніципальні угоди як спосіб зниження дефіциту місцевого бюджету (<i>Бугіль С.Я.</i>)	269
ВИСНОВКИ	295
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	300
ДОДАТКИ	320

Гармонійний розвиток України та її регіонів можливий за умови проведення ефективної бюджетної політики та розбудови системи міжбюджетних відносин на основі підвищення зацікавленості і відповідальності учасників бюджетного процесу в соціально-економічному розвитку країни і регіонів, ефективному використанні бюджетних коштів, підвищенні рівня життя населення.

У цьому напрямі в нашій країні зроблено важливі кроки: прийнято зміни до Бюджетного кодексу України, якими закладено підвалини організації фінансової системи країни і регіонів на принципово нових засадах, концептуальні основи реформування міжбюджетних відносин, принципи розбудови та функціонування бюджетної системи, що відповідають сучасній європейській практиці. Вітчизняними законодавцями прийнято низку законів, необхідних для успішного проведення бюджетної реформи, зокрема, з формування регіональної політики, становлення основ місцевого самоврядування на основі впровадження принципів Європейської Хартії самоврядування, стимулювання розвитку регіонів і соціальної сфери.

Формування бюджетної політики в Україні на нових засадах сприяє обґрунтованості та зростанню величини місцевих бюджетів, дозволяє посилити їх соціальну спрямованість, збільшити капітальні видатки на розвиток регіону, спрямувати ресурси на енергозбереження, комунальне господарство та інші важливі напрямки.

Разом з тим, необхідність подальшої регіоналізації економіки України вимагає удосконалення механізму формування і використання фінансових ресурсів регіону на засадах ефективної бюджетної децентралізації та стійкості і безпеки місцевих бюджетів.

Теоретичні, методологічні і прикладні аспекти побудови ефективної бюджетної політики на рівні держави і регіонів, становлення міжбюджетних відносин досліджені в працях українських вчених: І. Алексєєва,